

APSTIPRINU

Jēkabpils Agrobiznesa koledžas

direktore *R. Pole*

Jēkabpilī 2021.gada 08. septembrī.

JĒKABPILS AGROBIZNESĀ KOLEDŽAS KARJERAS IZGLĪTĪBAS PROGRAMMA 2021.-2024.gadam

Programmā izmantotie termini

1) *Karjera* – izglītības, darba un privātās dzīves mijiedarbība cilvēka mūža laikā. (Izglītības likums, 1. pants. Likumā lietotie termini. Pieņemts: 29.10.1998. Stājas spēkā: 01.06.1999.)¹

2) *Karjeras izglītība* – izglītības procesā integrēti pasākumi, lai nodrošinātu izglītojamo karjeras vadības prasmju apguvi un attīstīšanu, kas ietver savu interešu, spēju un iespēju apzināšanos tālākās izglītības un profesionālās karjeras virziena izvēli. (Izglītības likums, 1. pants. Likumā lietotie termini. Pieņemts: 29.10.1998. Stājas spēkā: 01.06.1999.)²

3) *Karjeras attīstības atbalsts* – pasākumu kopums, kas ietver informācijas, karjeras izglītības un individuālo konsultāciju pieejamību izglītojamajiem karjeras mērķu noteikšanai un plānošanai, izdarot izvēli saistībā ar izglītību un darbu.” (Izglītības likums, 1. pants. Likumā lietotie termini. Pieņemts: 29.10.1998. Stājas spēkā: 01.06.1999.)³

4) *Karjeras vadības prasmes* – prasmju kopums, kas indivīdiem (un grupām) nodrošina strukturētus veidus kā apkopot, analizēt, sintezēt un organizēt ar sevi, ar izglītību un ar nodarbinātību saistīto informāciju, kā arī attīsta prasmes pieņemt un īstenot lēmumus un karjeras maiņu. Karjeras vadības prasmes ir dzīves, mācību, apmācības un darba prasmes, kas cilvēkiem ir jāattīsta, lai varētu efektīvi veidot savu karjeru.” (Par Karjeras izglītības īstenošanas plānu valsts un pašvaldību vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs 2015 – 2020. gadam. Ministru kabineta rīkojums nr. 821. Lietotie termini. Pieņemts: 30.12.2015. Stājas spēkā: 30.12.2015.)⁴

I. Karjeras veidošanas aspekti

Mūsdienās, gluži kā personības attīstība, arī karjeras veidošanas process attīstās un pilnveidojas visa mūža garumā. Indivīdam veidojot savu karjeru, svarīgi ir apzināties savus vēlamos dzīves mērķus, lai efektīvāk un mērķtiecīgāk pilnveidotu savas kompetences. Karjera un tās attīstība ir nepārtraukts, mērķtiecīgs un jēgpilns process, kurš norit visa mūža garumā,

¹ Izglītības likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=50759>

² Turpat

³ Turpat

⁴ Par Karjeras izglītības īstenošanas plānu valsts un pašvaldību vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs 2015.-2020. gadam. Pieejams: <http://likumi.lv/ta/id/278999-parkarjeras-izglitibas-istenosanas-planu-valsts-un-pasvaldibu-visparejas-un-profesionalasizglitibas-iestades-2015-2020>

balstoties uz mūžilgu izglītošanos un sevis veiksmīgu realizēšanu dažādās dzīves jomās. Veiksmīgas karjeras pamatā ir cilvēka dzīves jomu harmoniska attīstība un papildījums tajās. Cilvēka dzīves jomas:

- ✓ Pilsoniskums – cilvēks kā sociāla būtne izjūt vēlmi un nepieciešamību apzināties sevi kā sabiedrības sastāvdaļu, it sevišķi 21. gadsimtā. Nereti veids, ka cilvēki savi izpauž ir veicot dažādas pilsoniskas aktivitātes ar mērķi uzlabot apkārtējo sabiedrību. Jāpiemina, ka nav svarīgi vai cilvēks realizē sevi kā sabiedrības daļu piedaloties nevalstisku vai labdarības organizāciju darbībā, vai arī iesaistoties pašvaldības, valsts vai globāla mēroga pārvaldes darbībā. Svarīgi ir cilvēka, pilsoņa vēlme, varēšana un iespēja darīt to brīvprātīgi. Brīvprātīga iesaistīšanās sniedz gandarījumu, pilnveido nacionālo identitāti un patriotiskumu.
- ✓ Garīgums – sniedz iespēju cilvēkam pilnveidot sevi garīgai izaugsmei. Katra cilvēka nepieciešamība ir iepazīt un pilnveidot sevi un izzināt pasauli. Katram cilvēkam šis izziņas veids var būt atšķirīgs.
- ✓ Brīvais laiks – brīvā laika pavadīšana sniedz iespēju cilvēkam iegūt prieku un enerģiju turpmākajam darbam, kā arī sniedz iespēju socializēties. Nereti brīvā laika pavadīšanas veidi sniedz iespēju cilvēkam realizēt sevi tajās jomās, kuras neizpaužas darba vidē.
- ✓ Ģimene - esot vienai no svarīgākajām dzīves jomās, cilvēkam tai ir jāvelta pēc iespējas vairāk laika. Tādejādi ģimenes un savstarpējo attiecību veidošana un uzturēšana ir svarīgs ieguldījums turpmākajai karjerai un sabiedrības nākotnei. Ģimene, kā atbalsta funkcija, ļauj cilvēkam pilnvērtīgi darboties profesionālajā sfērā.
- ✓ Darbs – „darbs - (...) Plašākā nozīmē – cilvēka mērķtiecīga darbība materiālo un garīgo vērtību radīšanai.”¹. Cilvēkam ir svarīgi apzināties sava darba lietderīgumu, jo gandarījumu spēj sniegt tāds darbs, kurš cilvēkam ir inetersējošs un patīkams. Nozīmi darbam piešķir cilvēka spēja realizēt savus resursus. Vienlīdz svarīgi ir darba garīgais lietderīgums un finansiālais nodrošinājums.

Cilvēka veiksmīga profesionālā darbība nav iespējama bez trim aspektiem – GRIB, VAR un VAJAG. Šie aspekti ir jāņem vērā izvēloties profesiju. Izvēloties savu profesionālo dzīves ceļu, ikvienam ir jāņem vērā un jāspēj atbildēt sev:

- ✓ profesijas saistošums (grib – intereses, vēlmes, vērtības, būtiskais dzīvē un darbā, dzīves un darba apstākļi),

---

¹ Letonika (programmā izmantotie jēdzieni un to skaidrojumi). Pieejams:
<http://www.letonika.lv/groups/default.aspx?cid=50085&r=1107&lid=50085&g=1&q=d+arbs&h=2752>

- ✓ profesijas atbilstība spējām (var – zināšanas, prasmes, spējas, rakstura īpašības, veselības stāvoklis un profesionālās īpašības),
- ✓ darba iespējas izvēlētajā profesijā (vajag – profesijas nepieciešamība sabiedrībai).

GRIBU — tās ir cilvēka intereses, vēlmes, centieni, būtiskais dzīvē un darbā. Iespējams, ka, nosaucot visas savas intereses, vēlmes, nodarbošanos, kas saista, patīk un ko gribētos darīt, būtu ļoti garš saraksts. Daudziem ir plašs interešu loks, un ir visai grūti izšķirties, kuru no savām interesēm izvēlēties profesionālajai realizācijai, bet ko atstāt kā vaļasprieku. Lai pieņemtu pareizo lēmumu, nepieciešams izzināt potenciālās darbības virziena/profesijas saturu, darba pienākumus un apstākļus.”² Izglītības iestāde un ārpusstundu piedāvātais nodarbību klāsts sniedz skolēnam iepazīt un pilnveidot sevi daudzpusīgu, tādejādi atklājot viņa vēlmes.

VARU — tās ir cilvēka prasmes, zināšanas, spējas, īpašības, stiprās puses, kā arī veselības stāvoklis, — visas profesionāli nozīmīgās īpašības. Kad ir noskaidrotas profesionālās intereses, svarīgi saprast, vai indivīdam piemīt šīm interesēm atbilstošas spējas. Spējas vispilnīgāk atklājas un attīstās tieši darbībā — mācībās vai jau praktiskajā darbā.”³ Šajā aspektā svarīgi ir arī apjaust motivācijas un savstarpējās sadarbības nozīmi izglītības iestādei ar iestādes dažāda līmeņa darbiniekiem, skolēniem un skolēnu vecākiem.

VAJAG — tās ir profesijas un kompetences, kas konkrētajā vietā un laikā darba tirgū ir pieprasītas, tātad — kādi speciālisti un kādas kompetences ir nepieciešamas tagad un tuvākajā nākotnē; tāpēc, izvēloties izglītības virzienu ir jāuzzina, kādas zināšanas un prasmes (kompetences) var apgūt mācoties/studējot vienā vai otrā programmā, kuru piedāvā izglītības iestādes. Jāapzinās, ka mainās pašas profesijas, to saturs un attiecīgi arī kompetences konkrēto darba uzdevumu veikšanai, tāpēc ir jābūt gatavam arī turpināt mācīties.”⁴ Konkrētās profesionālās darbības aspekts 21. gadsimtā ir neatsverams profesionālās izvēles aspekts, jo dzīvojot globālā un mainīgā vidē ikvienam ir jābūt gatavam pilnveidot sevi.

---

² Karjeras izglītība skolā. VIAA, 2010. (8. – 9. lpp.) Pieejams: http://viaa.gov.lv/files/news/727/karjeras_izgliitiiba_skolaa_2010.pdf

³ Turpat

⁴ Turpat

1.attēls. Jēkabpils Agrobiznesa koledžas karjeras izglītības rīcības virzieni

I. Karjeras attīstības atbalsta jomas un pamatprasmes mūžizglītībā

Karjeras attīstības atbalsts izglītības iestādē ietver trīs pamatjomas:

1.Pašizziņa, kas ietver:

- ✓ izpratnes veidošanu par sevi, apkopojot un analizējot pašizpētē iegūto informāciju;
- ✓ kritiskās domāšanas attīstīšanu, izvērtējot savas personības iezīmes, raksturu, vērtības, dotumus un spējas;
- ✓ jēgpilnu un mērķtiecīgu jaunradi, paaugstinot savas kompetences.

2.Karjeras iespēju izpēte, kas ietver:

- ✓ profesiju pasaules un tās attīstības pētīšanu;
- ✓ dažādu izglītības un darba iespēju pētīšanu Latvijā un pasaulē;
- ✓ daudzveidīgu informācijas avotu izmantošanu, izvērtējot, atlasot un analizējot karjeras informāciju;
- ✓ digitālās prasmes izmantošanu karjeras informācijas atrašanā un izvērtēšanā.

3.Karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana, kas ietver:

- ✓ karjeras plāna veidošanu;
- ✓ karjeras attīstības lēmumu pieņemšanu;
- ✓ karjeras pašvadīšanu.

Pamatprasmes ir definētas kā zināšanu, prasmju, attieksmes kopums, kas atbilst katra cilvēka personībai un nodarbošanās sfērai. Galvenās kompetences ir tās, kuras nepieciešamas indivīdiem sevis pilnveidošanai un attīstībai, nodarbinātībai, pilsoniskajām aktivitātēm un sociālajai iekļaušanai.

Eiropas Komisija nosauc astoņas galvenās pamatprasmes mūžizglītībā:

1. Daudzvalodu kompetence
2. Personīgā sociālā un mācīšanās mācīties kompetence
3. Pilsoniskuma kompetence
4. Uzņēmējdarbības kompetence
5. Kultūras izpratnes un izpausmes kompetence
6. Digitālā kompetence
7. Matemātiskā kompetence un kompetence dabaszinātnēs, tehnoloģijās un inženierzinātnēs
8. Rakstītprasības kompetence⁵

II. Karjeras attīstības atbalsta darba specifika profesionālajā izglītībā

Uzsākot mācības profesionālajās izglītības iestādēs, audzēkņi turpina karjeras vadības prasmju pilnveidi, kura sāka vispārējās izglītības iestādē. Maldīgs ir uzskats, ka jaunieši, kuri uzsākuši mācības profesionālajā vidusskolā, savu izvēli jau ir izdarījuši un ka viņiem karjeras attīstības atbalsts turpmāk vairs nav nepieciešams. Joprojām notiek eksperimentēšana - jauniešiem 16 gadu vecumā un arī vēlāk joprojām svarīga ir pašnoteikšanās, sava Es tēla definēšana. Tā kā 17 -18 gadu vecumā sākas reālā dzīves pieredzē pamatotu karjeras lēmumu pieņemšanas un īstenošanas posms, kurā karjeras vadības prasmju attīstība notiek trīs apakšposmos -pētīšana, kristalizācija un precizēšana (*exploration, crystallization, specification*), tad, iespējams, ka tikai 2. vai 3. kursā jauniešiem ir izpētījis nosacīti plašu karjeras iespēju loku, vēlāk to sašaurinot ierobežotā karjeras virzienā un izvēloties tajā konkrētu nodarbošanos vai profesiju. Arī vidējo izglītību ieguvušie jaunieši (18 –19 gadi) bieži izvēlas turpināt mācības profesionālo izglītības iestāžu piedāvātajās 2-gadīgajās programmās, kuras piedāvā iegūt 3. profesionālā kvalifikācijas līmeņa profesiju. Jauniešiem šajā posmā sāk izprast savu identitāti un dažādās iespējas izvēlētajā tautsaimniecības nozarē vai profesijā. Karjeras attīstības atbalsts kristalizācijas un precizēšanas posmā palīdz jauniešiem apsvērt savu turpmāko lomu darba tirgū, piemēram, darba ņēmējs vai pašnodarbināta persona. Turklāt īpaši svarīga ir sagatavošanās pārejai no izglītības uz darba tirgu, darba meklēšanas un

---

⁵ <http://www.muzizglitiba.lv/pieauguso-izglitiba/15>

darbā noturēšanās prasmju apguve. Karjeras attīstības atbalsta problemātiku profesionālās izglītības iestādēs raksturo:

- ✓ nepietiekama pirmā kursa audzēkņu informētība par profesiju saturu un daudzveidību, darba tirgus un atsevišķu profesiju nākotnes perspektīvām;
- ✓ pirmā kursa audzēkņu zināšanu trūkums par savu piemērotību izvēlētajai profesijai;
- ✓ zemas audzēkņu priekšzināšanas vispārīzglītojošajos mācību priekšmetos;
- ✓ nepietiekama audzēkņu prasme (patstāvīgi) mācīties;
- ✓ nepietiekams atbalsts un resursu trūkums izglītības iestādē iepriekš nepietiekami apgūto vispārīzglītojošo mācību priekšmetu apguvei;
- ✓ nepietiekama audzēkņu izpratne par vispārīzglītojošo un profesionālo mācību priekšmetu sasaisti un vispārīzglītojošo priekšmetu nozīmi izvēlētajā profesijā;
- ✓ audzēkņu vēlmju un iespēju neatbilstība darba tirgum.

Karjeras attīstības atbalstu profesionālās izglītības iestādēs var iedalīt vairākos posmos, katram posmam ir atšķirīgi mērķi un uzdevumi. Karjeras attīstības atbalsts profesionālās izglītības iestādēs ietver karjeras attīstības atbalstu:

- ✓ potenciālajiem audzēkņiem un reflektantiem;
- ✓ audzēkņiem adaptācijas posmā;
- ✓ izglītības iegūšanas laikā, īpaši pievēršot uzmanību priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas riska audzēkņiem;
- ✓ prakšu laikā.

Mērķgrupas:

- ✓ reflektanti
- ✓ izglītojamie (PVIN un studiju nodaļa)
- ✓ pieaugušie (mūžizglītības, neformālās izglītības programmas)

Darbā ar reflektantiem lielāka vērība jāvelta potenciālo audzēkņu un viņu vecāku informēšanai par profesionālās izglītības iestādē apgūstamajām profesijām, to saturu, mācību procesu un aktivitātēm ārpus mācību darba, piem., interešu izglītību, sportu u.c., Ar aktivitātēm jāveicina potenciālo izglītojamo pašizziņa un karjeras lēmumu pieņemšana, palīdzot izvērtēt izvēlētas profesionālās izglītības programmas piemērotību.

Audzēkņu adaptācijas posmā (uzsākot mācības PII) turpinās pašizziņas un karjeras iespēju izpētes process izvēlētas profesijas piemērotības izvērtēšanas kontekstā. Pirmā kursa audzēkņiem jāspēj sekmīgi iekļauties no vispārējās izglītības atšķirīgā profesionālās izglītības

mācību procesā, (atsevišķos gadījumos) dzīvot patstāvīgu dzīvi atsevišķi no ģimenes, patstāvīgi mācīties un pieņemt lēmumus, iekļauties jaunā kolektīvā, ievērot iekšējās kārtības noteikumus izglītības iestādē. Šajā posmā nepieciešams atbalsts adaptācijai jaunā vidē un patstāvīgas dzīves uzsākšanai (ja audzēknis dzīvo dienesta viesnīcā). Adaptācijas aktivitātes, lai pielāgotos no vispārējās izglītības procesa atšķirīgam mācību procesam un vispārīzglītojošo mācību priekšmetu apguves nepilnību pārvarēšanā.

Mācību laikā karjeras attīstības atbalstā (karjeras izglītībā) nepieciešams:

- ✓ parādīt sasaisti starp apgūstamo profesiju un vispārīzglītojošajiem priekšmetiem, veidojot izpratni par to, kā izvēlētajā profesijā noderēs apgūstamās zināšanas;
- ✓ veicināt pašizziņas prasmju tālāku attīstību;
- ✓ sniegt padziļinātu izpratni par apgūstamo nozari, radniecīgajām profesijām, nodarbinātības iespējām, lielākajiem darba devējiem;
- ✓ sniegt aktuālu informāciju par darba pasauli un palīdzēt attīstīt informācijas atrašanas prasmes;
- ✓ sniegt aktuālu informāciju par sagaidāmajiem darba apstākļiem un darba normatīvo regulējumu izvēlētajā profesijā un palīdzēt attīstīt informācijas atrašanas prasmes;
- ✓ veidot izpratni par dažādiem nodarbinātības veidiem, palīdzēt izvērtēt savu piemērotību u uzņēmējdarbībai;
- ✓ pilnveidot karjeras lēmumu pieņemšanas un īstenošanas prasmes, iesk., darbu mapes veidošanu un papildināšanu;
- ✓ veicināt prasmes iekļauties jaunā [darba] kolektīvā, prasmes strādāt jaunā vidē un saskarsmes ar darba devējiem prasmju veidošanos;
- ✓ Palīdzēt apgūt darba meklēšanai nepieciešamās iemaņas un prasmes, t.i., komunikācija s prasmi, lietišķo dokumentu sagatavošanas prasmes un prasmi izmantot informācijas avotus darba meklēšanā;
- ✓ sniegt informāciju par tālākās izglītības iespējām

Plānotais karjeras attīstības atbalsts:

Darbā ar reflektantiem	<ul style="list-style-type: none"> ✓ sagatavot informatīvos materiālus un piegādāt (izdalīt, izsniegt) tos vispārējās izglītības iestāžu pārstāvjiem (pedagogiem, audzēkņiem/skolēniem), viesojoties pamatskolās [sākumskolās]; ✓ regulāri, vairākas reizes gadā, vēlams katru gadu aptuveni tajā pašā laikā, organizēt atvērto durvju dienas un informatīvās dienas profesionālās izglītības iestādēs;
-------------------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ievietot informāciju par norisēm profesionālajā izglītībā un konkrētā izglītības iestādē (t.sk. par profesionālajiem konkursiem, projektiem, amatnieku svētkiem u.c.) plašsaziņas līdzekļos; ✓ regulāri aktualizēt informāciju izglītības iestādes tīmekļa vietnē un sociālajos tīklos (LinkedIn, Facebook, Twitter u.c.) par iestādē notiekošo, audzēkņu sasniegumiem u.c.; ✓ piedalīties izstādēs, gadatirgos, karjeras dienās; ✓ rīkot kopīgus dažāda līmeņa un virziena izglītības iestāžu (piem., sākumskolu, pamatskolu un vispārizglītojošo un profesionālo vidusskolu) pasākumus un piedalīties citu izglītības iestāžu (vai pašvaldību izglītības pārvalžu) organizētajos pasākumos; ✓ nodrošināt iespēju reflektantiem un viņu vecākiem saņemt profesionālās izglītības iestādes karjeras atbalsta speciālista konsultāciju izglītības iestādē pirms iesniegumu iesniegšanas, lai izvērtētu izvēlētajā izglītības programmas piemērotību.
Audzēkņu adaptācijas posmā	<p>atbalsts adaptācijai jaunā vidē:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ patstāvīgas dzīves uzsākšanai (ja audzēknis dzīvo dienesta viesnīcā); ✓ lai pielāgotos no vispārējās izglītības procesa atšķirīgam mācību procesam; ✓ vispārizglītojošo mācību priekšmetu apguves nepilnību pārvarēšanā. Īpaša uzmanība šajā un turpmākajos posmos jāpievērš priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas riska audzēkņiem, izvērtējot priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas riska faktorus. Pedagogam karjeras konsultantam būtu jāpiedāvā atbalsts un individuālas konsultācijas tiem audzēkņiem, kuri vēlas mainīt izglītības iestādi vai apgūstamo programmu. Jāveido sadarbība ar citām profesionālās izglītības iestādēm, lai sniegtu informāciju par izglītības maiņas iespējām, kā arī atvieglotu audzēkņiem izglītības iestāžu nomaiņas procesu.
Mācību laikā	<ul style="list-style-type: none"> ✓ parādīt sasaisti starp apgūstamo profesiju un vispārizglītošajiem priekšmetiem, veidojot izpratni par to, kā izvēlētajā profesijā noderēs apgūstamās zināšanas; ✓ veicināt pašizziņas prasmju tālāku attīstību;

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ sniegt padziļinātu izpratni par apgūstamo nozari, radniecīgajām profesijām, nodarbinātības iespējām, lielākajiem darba devējiem; ✓ sniegt aktuālu informāciju par darba pasauli un palīdzēt attīstīt šādas informācijas atrašanas prasmes; ✓ sniegt aktuālu informāciju par sagaidāmajiem darba apstākļiem un darba normatīvo regulējumu izvēlētajā profesijā un palīdzēt attīstīt šādas informācijas atrašanas prasmes; ✓ veidot izpratni par dažādiem nodarbinātības veidiem, palīdzēt izvērtēt savu piemērotību uzņēmējdarbībai; ✓ pilnveidot karjeras lēmumu pieņemšanas un īstenošanas prasmes, iesk., darbu mapes veidošanu un papildināšanu; ✓ veicināt prasmes iekļauties jaunā (darba), prasmes strādāt jaunā vidē un saskarsmes ar darba devējiem prasmju veidošanos; ✓ palīdzēt apgūt darba meklēšanai nepieciešamās iemaņas un prasmes t.i., komunikācijas prasmi, lietišķo dokumentu sagatavošanas prasmes un prasmi izmantot informācijas avotus darba meklēšanā; ✓ sniegt informāciju par tālākās izglītības iespējām
Darba pieredzes laikā prakses uzņēmumos	veidot un pilnveidot: <ul style="list-style-type: none"> ✓ iemaņas saskarsmē ar darba devēju; ✓ prasmi strādāt jaunā vidē; ✓ prasmi sadarboties; ✓ izpratni par nozares darba tirgus prasībām

III. Izglītojamo karjeras vadības prasmju līmeņu apraksts

Karjeras vadības prasmju attīstīšana ir karjeras attīstības atbalsta mērķis. Lai mērķi sasniegtu, karjeras attīstības atbalsta ietvaros veicami virkne pasākumu, kuru uzdevums ir veidot un nostiprināt indivīda karjeras vadības prasmes. Karjeras vadības prasmes papildina vispārējās un uzņēmējspējas prasmes, kas skatāmas kā savstarpēji saistītas un vērstas uz personas izaugsmi un pilnveidi mūža garumā. Jebkuras no šīm prasmēm, tai skaitā karjeras vadības prasmes, karjeras attīstības atbalsta sistēmas ietvaros apgūstamas un attīstāmas no pirmsskolas vecuma visa mūža garumā.

1. tabula: Prasmju integrēts salīdzinājums

<i>vispārējās prasmes⁶</i>	<i>uzņēmējspēja⁷</i>	<i>karjeras vadības prasmes⁸</i>
Komunikācijas prasmes	Vadīšanas prasmes	Pašapziņa –sevis apziņa, savas vietas apziņa sabiedrībā (ko es gribu?)
Laika plānošana	Komunikācijas prasmes	Atbilstība –prasmes identificēt un attīstīt stiprās puses, motivācija (ko es spēju?)
Komandas darbs	Spējas ietekmēt un «pārdot» savas idejas	Iespēju pētīšana un rīcības plānošana –prasmes vizualizēt, plānot un realizēt karjeras ieceres, prasmes rīkoties nenoteiktās situācijās(kā un kur varu to panākt?)
Prezentācijas prasmes	Efektīvas plānošanas un koordinēšanas prasmes	Tīklošanās –prasmē veidot profesionālas attiecības un atbalsta tīklus(kurš var man palīdzēt?)
Prasmes mācīties	Spēja strādāt mainīgos apstākļos	
Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas	Inovātīva domāšana un radošums	
Lēmumu pieņemšana	Spējas strādāt stresa apstākļos	
Problēmu risināšana	Vēlme uzņemties risku	
Kritiskā domāšana	Prasmes veidot kontaktus un sadarboties	
Svešvalodu prasmes		

Karjeras vadības prasmju attīstīšana indivīdam ļauj:

- ✓ atrast, piekļūt un efektīvi izmantot visu karjeras vadības produktu un pakalpojumu klāstu atbilstoši indivīda konkrētā brīža vajadzībām un situācijai;
- ✓ identificēt iespējas izvirzīt savus mācīšanās mērķus un attīstīt nodarbināmības prasmes, kā arī izprast, kā darbojas darba tirgus –kā atrast darbu, kā un kāpēc nozares un noteiktas nodarbošanās to ietvaros mainās un kādas prasmes ir nepieciešamas, lai progresētu un gūtu sekmes;
- ✓ izprast, kā progresēt un gūt panākumus konkrētā darba vietā, kā arī nodrošināt sevi ar visu nepieciešamo, lai to panāktu,

⁶ Karjeras attīstības atbalsta sistēmas darbības izvērtējums Latvijā, Valsts izglītības attīstības aģentūra, 2013

⁷ Turpat

⁸ Prasmes definētas, ņemot vērā Skotijas pieredzi

(Career management skills framework for Scotland, Skills Development Scotland, 2012) un mācību metodisko līdzekli “Karjeras Kompass”, Valsts izglītības attīstības aģentūra, 2014

- ✓ piekļūt dažādiem pakalpojumiem, vai nu izmantojot kolēģus kā palīgus un “ceļa rādītājus”, vai, kur tas ir atbilstoši, pašam koordinējot nepieciešamo pakalpojumu pieejamību;
- ✓ būt prasmīgākiem un spējīgākiem pieņemt ar karjeru saistītu lēmumus, tikt galā ar pārmaiņām un nenoteiktību, plānojot “uz priekšu”, kā arī pašam izdarīt pārliecinātas un pamatotas izvēles.

Karjeras vadības prasmes ir tās, kas ļauj indivīdiem pastāvīgi pieņemt ar darbu un mācīšanos saistītus lēmumus, kas veido viņu personīgo karjeras ceļu un pieredzi. Karjeras vadības prasmes var apgūt ar skolotāju, vecāku, draugu, noteiktas kopienas, darba devēju un kolēģu palīdzību. Liela daļa cilvēku karjeras vadības prasmes attīsta, kombinējot formālo un neformālo izglītību ar savu pieredzi, turpretim citiem, lai pieņemtu ar mācīšanos un darbu saistītus lēmumus, ir nepieciešams būtisks profesionāļu atbalsts. 2.tabulā nosauktas karjeras vadības prasmes, dalot tās četros tematiskajos virzienos⁹.

2. tabula: Karjeras vadības prasmju ietvars¹⁰

A:MANA PAŠAPZIŅA Šīs prasmes ļauj indivīdam apzināties sevi sabiedrībā, attīstīt pašapziņu		B:MANAS STIPRĀS PUSES Šīs prasmes ļauj indivīdam identificēt un attīstīt stiprās puses un tiekties pēc mācīšanās un darba iespējām, kas sniedz gandarījumu	
1.	Es attīstu un uzturu pozitīvu paštēlu	6.	Es apzinos savas prasmes, stiprās puses un paša paveikto
2.	Es uzturu sev atbilstošu līdzsvaru starp dažādām ar ikdienu, mācīšanos un strādāšanu saistītām lomām	7.	Es turpinu attīstīt savas stiprās puses un kāpināt sasniegumus
3.	Es pielāgoju savu uzvedību atbilstoši virknei dažādu situāciju un apstākļu	8.	Es esmu pārliecināts, ātri atgūstos un varu mācīties, kad kaut kas nav labi vai kā gaidīts
4.	Es apzinos, kā, gadiem ejot, mainos un attīstos	9.	Karjeras izvēles jautājumos es paļaujos uz savu pieredzi un formālās un neformālās izglītības iespējām
5.	Es izdaru pareizus ar savu karjeru saistītu lēmumus		

⁹ Career management skills framework for Scotland, Skills Development Scotland, 2012

¹⁰ Turpat

C:MANI HORIZONTI		D:MANA TĪKLOŠANĀS	
Šīs prasmes ļauj indivīdam, gadiem ejot, vizualizēt, plānot un realizēt karjeras ieceres		Šīs prasmes ļauj indivīdam veidot attiecības un atbalsta grupas/ tīklus	
10.	Es saprotu, ka ir plašs mācīšanās un darba iespēju klāsts, kuru varu izpētīt un kas man ir pieejams	15.	Veidojot attiecības, esmu par sevi pārliecināts un ar citiem mijiedarbojos veiksmīgi
11.	Es zinu, kā atrast un izvērtēt informāciju un pieejamo atbalstu, lai turpinātu attīstīt savu karjeru	16.	Lai nostiprinātos darbā, dabūtu darbu un to saglabātu, izmantoju informāciju un uzturu attiecības
12.	Esmu pārliecināts par sevi un zinu, kā rīkoties un tik galā ar pārmaiņām ikdienā un darbā	17.	Es veidoju un uzturu virkni attiecību, kas ir svarīgas manas karjeras attīstībai
13.	Esmu radošs un uzņēmīgs attiecībā uz savas karjeras izaugsmi		
14.	Es saprotu, kā mana ikdiena, darbs, apkārtējie un plašāka sabiedrība ir savstarpēji saistīti		

Karjeras vadības prasmju ietvars (2. tabula) izstrādāts pēc Skotijas valdības pasūtījuma, un detalizēti definē konkrētas karjeras vadības prasmes četros kompetenču tematiskos virzienos. Zem katra kompetenču tematiskā virziena definētas vairākas karjeras vadības prasmes (kopumā 17), kas indivīdam attīstāmas un sasniedzamas visa mūža garumā, jo īpaši cilvēka mūža pirmajā posmā, kur nepārprotami būtisku ieguldījumu bez ģimenes, masu medijos paustās informācijas un citiem resursiem sniedz izglītības iestādes un tajos pieejamā karjeras izglītība, karjeras informācija un profesionālu karjeras konsultāciju pieejamība.

Karjeras izglītībā sasniedzamais karjeras vadības prasmju līmenis PII katrā kursā¹¹

3.tabula Karjeras izglītībā sasniedzamais karjeras vadības prasmju līmenis katrā kursā

PI- pašizziņa

KII – karjeras iespēju izpēte

KLP – karjeras lēmumu pieņemšana

Prasme	1.kurss	2.kurss	3.kurss	4.kurss
PI. Prasme uzturēt pozitīvu pašvērtēšanu	Analizē sava snieguma saistību ar personiskajām īpašībām un uzvedību dažādās karjeras jomās (mācību darbs, interešu izglītība, brīvā laika aktivitātes, mājas darbi).	Analizē un pārdomā sava snieguma saistību ar personiskajām īpašībām un uzvedību dažādās karjeras jomās (mācību darbs, interešu izglītība, brīvā laika aktivitātes, mājas darbi).	Analizē un reflektē par sava snieguma saistību ar personiskajām īpašībām un uzvedību dažādās karjeras jomās (mācību darbs, interešu izglītība, brīvā laika aktivitātes, mājas darbi).	Analizē un reflektē par sava snieguma saistību ar emocijām, personiskajām īpašībām un uzvedību dažādās karjeras jomās (mācību darbs, interešu izglītība, brīvā laika aktivitātes, mājas darbi).
PI. Prasme uzturēt pozitīvu pašvērtēšanu	Atpazīst savas darbības stiprās puses un, izmantojot atbalstu, atrod dažādus veidus, kā attīstīt savas domāšanas un uzvedības pilnveidojamās puses.	Atpazīst savas darbības stiprās puses un atrod dažādus veidus, kā attīstīt savas domāšanas un uzvedības pilnveidojamās puses.	Rod un izmēģina veidus, kā attīstīt spējas pārvaldīt savu domāšanu, emocijas un uzvedību.	Attīsta spējas pārvaldīt savu domāšanu, emocijas un uzvedību.
PI. Prasme novērtēt un pilnveidot sniegumu	Izzina savu karjeras attīstības situāciju no dažādiem skatpunktiem.	Izzina un izvērtē savu karjeras situāciju no dažādiem skatpunktiem.	Pamana jaunas karjeras attīstības iespējas, raugoties uz esošo karjeras situāciju no dažādiem skatpunktiem.	Izvērtē esošo karjeras situāciju no dažādiem (darbinieka, darba devēja, klienta u.c.) skatpunktiem un atklāj jaunas iespējas
PI. Prasme novērtēt un pilnveidot sniegumu	Lieto situācijai atbilstošas radošās domāšanas stratēģijas un izmanto citu pieredzi, lai nonāktu pie jaunām	Lieto un pielāgo situācijai atbilstošas radošās domāšanas stratēģijas un izmanto citu pieredzi, lai nonāktu pie jaunām	Pilnveido ideju radīšanas stratēģijas un mērķtiecīgi izmanto citu pieredzi, lai	Mērķtiecīgi un elastīgi izmanto citu pieredzi vai attīsta savas ideju radīšanas stratēģijas, lai

¹¹ Eiropas Savienības fondu darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 8.3.5. specifiskā atbalsta mērķa "Uzlabot pieeju karjeras atbalstam izglītojamiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs" projekts Nr.8.3.5.0/16/I/001 “Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs”

	karjeras attīstības idejām.	karjeras attīstības idejām	nonāktu pie jauniem un noderīgiem risinājumiem.	nonāktu pie jauniem un noderīgiem risinājumiem.
PI. Prasme novērtēt un pilnveidot sniegumu	Pilnveido darbu mapi, izmantojot apgūtās digitālo tehnoloģiju iespējas.	Pilnveido darbu mapi, radoši izmantojot digitālo tehnoloģiju iespējas	Mērķtiecīgi izvēlas atbilstošas digitālās tehnoloģijas digitālās darbu mapes veidošanā.	Mērķtiecīgi izvēlas vai pielāgo un efektīvi izmanto atbilstošas digitālās tehnoloģijas digitālās darbu mapes veidošanā.
PI. Prasme novērtēt un pilnveidot sniegumu	Nosauc savas priekšrocības darbam vai uzņēmējdarbībai noteiktā nozarē (profesijā) Latvijā vai ārzemēs.	Nosauc un analizē savas priekšrocības darbam vai uzņēmējdarbībai noteiktā nozarē (profesijā) Latvijā vai ārzemēs.	Izvērtē savas priekšrocības darbam vai uzņēmējdarbībai noteiktā nozarē (profesijā) Latvijā vai ārzemēs.	Izvērtē un pamato savas priekšrocības darbam vai uzņēmējdarbībai noteiktā nozarē (profesijā) Latvijā vai ārzemēs
PI. Prasme novērtēt un pilnveidot sniegumu	Izvēlas un iekļauj karjeras attīstības plānā savām vajadzībām un interesēm atbilstošas aktivitātes, nosakot šo izvēlu priekšrocības un trūkumus.	Patstāvīgi izvēlas un iekļauj karjeras attīstības vajadzībām un savām interesēm atbilstošas aktivitātes, pamatojot šo izvēlu priekšrocības un trūkumus.	Pieņem lēmumus, novērtējot savas vajadzības, zināšanas un intereses, patstāvīgi plāno savu ikdienu saistībā ar nākotnes karjeru	Patstāvīgi pieņem lēmumus, novērtējot savas vajadzības, zināšanas un intereses, patstāvīgi plāno savu ikdienu saistībā ar nākotnes karjeru.
PI. Prasme novērtēt un pilnveidot sniegumu	Izmanto kritērijus, kas liecina par mērķa sasniegšanu dažādās karjeras jomās, izzina sava padarītā progresu un nosaka, vai un kā uzlabot sniegumu.	Veido un izmanto kritērijus, kas liecina par mērķa sasniegšanu dažādās karjeras jomās, izzina sava padarītā progresu un nosaka, vai un kā uzlabot sniegumu.	Izmanto un pilnveido kritērijus, kas palīdz īstenot sava snieguma uzraudzīšanu un pilnveidošanu dažādās karjeras jomās.	Izmanto, pilnveido un pārveido kritērijus, kas palīdz īstenot sava snieguma uzraudzīšanu un pilnveidošanu dažādās karjeras jomās.
PI. Prasme novērtēt un pilnveidot sniegumu	Reaģē uz kļūdām, mērķtiecīgi mainot savu darbību.	Analizē kļūdas, lai mērķtiecīgi mainītu savu darbību.	Izvērtē, apkopo un mērķtiecīgi izmanto gūto pieredzi.	Izvērtē, apkopo un mērķtiecīgi izmanto gūto pieredzi.
PI. Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi	Mērķtiecīgi plāno un veido strukturētu un saturīgu mutvārdu runu karjeras attīstības mērķa sasniegšanai (piem., darba devēja informēšanai), atbild	Mērķtiecīgi plāno, veido un prezentē strukturētu, saturīgu un pamatotu mutvārdu runu karjeras attīstības mērķa sasniegšanai (piem., darba devēja informēšanai), rosina	Veido un prezentē tekstus karjeras mērķu sasniegšanai (piem., savu dotumu, sasniegumu, interešu, vajadzību un	Veido un prezentē tekstus karjeras mērķu sasniegšanai (piem., savu dotumu, sasniegumu, interešu, vajadzību un nākotnes nodomu

	uz klausītāju jautājumiem.	klausītājus uz diskusiju	nākotnes nodomu savstarpējās saistības atklāšanai)	savstarpējās saistības atklāšanai), bagātina tos ar specifiskiem līdzekļiem (balss toni, tēlainu valodu, precīzu un aparakstošu vārdu krājumu, neverbālajiem sazi- ņas līdzekļiem).
PI. Prasme sniegt informācij u par sevi un karjeras piederzi			Izmanto svešvalodu savu karjeras attīstības mērķu sasniegšanai starptautiskā kontekstā klātienē vai virtuālā vidē.	Izmanto svešvalodu savu karjeras attīstības mērķu sasniegšanai starptautiskā kontekstā klātienē vai virtuālā vidē.
PI. Prasme sniegt informācij u par sevi un karjeras piederzi	Pēc noteiktiem paraugiem veido lietišķo vēstuli, iesniegumu, dzīves gaitas aprakstu (CV) un motivācijas vēstuli, arī digitālajā formā un e-vidē.	Pēc noteiktiem paraugiem veido un pilnveido lietišķo vēstuli, iesniegumu, dzīves gaitas aprakstu (CV) un motivācijas vēstuli, arī digitālajā formā un e-vidē.	Pēc noteiktiem paraugiem veido profesionālajai saziņai atbilstošus rakstveida tekstus(iesniegum u, dzīves gaitas aprakstu (CV) un motivācijas vēstuli), identificē raksturīgākās kļūdas lietišķajā saziņā.	Patstāvīgi veido un mērķtiecīgi pilnveido profesionālajai saziņai atbilstošus rakstveida tekstus (iesniegumu, dzīves gaitas aprakstu (CV) un motivācijas vēstuli), identificē un labo raksturīgākās kļūda s lietišķajā saziņā.
PI. Prasme sniegt informācij u par sevi un karjeras piederzi	Izvēlas un izmanto piemērotākās digitālo tehnoloģiju sniegtās iespējas karj- eras mērķu sasniegšanai nozīmīga satura (dzīves apraksti, motivācijas vēstules) radīšanai un pārraidei	Izvēlas un radoši izmanto piemērotākās digitālo tehnoloģiju sniegtās iespējas karjeras mērķu sasniegšanai nozīmīga satura (dzīves apraksti, motivācijas vēstules) radīšanai un pārraidei.	Izvēlas vai pielāgo un efektīvi izmanto atbilstošas digitālās tehnoloģijas, lai radītu, prezentētu un pārraidītu karjeras mērķu sasniegšanai nozīmīgu saturu.	Izvēlas, pielāgo, pilnveido un efektīvi izmanto atbilstošas digitālās tehnoloģijas, lai radītu, prezentētu un pārraidītu karjeras mērķu sasniegšanai nozīmīgu saturu.
KII. Prasme atrast informācij u par	Gūst vispusīgu un precīzu informāciju par karjeras iespējām, nosaka atsevišķus faktoros, kas traucē	Gūst vispusīgu un precīzu informāciju par karjeras iespējām, analizē faktoros, kas traucē iegūt patiesu informāciju.	Gūst vispusīgu, precīzu informāciju par karjeras iespējām, izvērtē tās ticamību un	Gūst vispusīgu, precīzu informāciju par karjeras iespējām, izvērtē tās ticamību, un piedāvā

karjeras iespējām	Iegūt patiesu informāciju.		analizē, kādēļ atsevišķās situācijās ticamu informāciju iegūt ir grūtības.	risinājumus informācijas ticamības paaugstināšanai.
KII. Prasme atrast informāciju par karjeras iespējām	Izmanto piemērotākās digitālās tehnoloģijas, lai atrastu un apstrādātu informāciju par karjeras iespējām.	Radoši izmanto piemērotākās digitālās tehnoloģijas, lai atrastu un apstrādātu informāciju par karjeras iespējām.	Izvēlas un efektīvi izmanto atbilstošas digitālās tehnoloģijas, lai atrastu un apstrādātu informāciju par karjeras iespējām	Izvēlas vai pielāgo un efektīvi izmanto atbilstošas digitālās tehnoloģijas, lai atrastu un apstrādātu informāciju par karjeras iespējām
KII. Prasme izvērtēt karjeras iespējas	Balstoties uz konkrētiem piemēriem, analizē dažādas uzņēmējdarbības un nodarbinātības formas un to priekšrocības dažādās nozarēs un profesijās.	Analizē dažādas uzņēmējdarbības un nodarbinātības formas un to priekšrocības dažādās nozarēs un profesijās.	Atlasa un analizē informāciju par izglītības un darba iespējām Latvijā un ārzemēs.	Atlasa, analizē un izvērtē informāciju par izglītības un darba iespējām Latvijā un ārzemēs.
KII. Prasme izvērtēt karjeras iespējas	Atlasa, apkopo un analizē informāciju par dažādās nozarēs un profesijās nepieciešamajām zināšanām, prasmēm un personības īpašībām.	Atlasa, apkopo, analizē un izvērtē informāciju par dažādās nozarēs un profesijās nepieciešamajām zināšanām, prasmēm un personības īpašībām.	Atlasa, apkopo, analizē, izvērtē un prezentē informāciju par dažādās nozarēs un profesijās nepieciešamajām zināšanām, prasmēm un personības īpašībām.	Atlasa, apkopo, analizē, izvērtē un argumentēti sniedz informāciju par dažādās nozarēs un profesijās nepieciešamajām zināšanām, prasmēm un personības īpašībām un darba tiesisko regulējumu, t.sk., par darba vides riska faktoriem Latvijā.
KII. Prasme izvērtēt karjeras iespējas	Analizē informāciju par veicamā darba saturu, aprīkojumu, darbarīkiem, darba vidi un darba apstākļiem dažādās profesijās.	Analizē un izvērtē informāciju par darba saturu, aprīkojumu, darbarīkiem, darba vidi un darba apstākļiem dažādās profesijās.	Analizē un izvērtē informāciju par profesionālo interešu jomām un nozarēm.	Analizē un izvērtē informāciju par profesiju klasificēšanas iespējām un atbilstību profesionālo interešu jomām un nozarēm.
KII. Prasme	Atlasa, analizē, vizualizē un strukturē	Atlasa, analizē, vizualizē un strukturē	Atlasa, analizē, vizualizē un	Raksturo vaļasprieku,

izvērtēt karjeras iespējas	informāciju par profesiju saturu dažādās nozarēs.	informāciju par profesionālo interešu jomām un vaļaspriekiem.	strukturē informāciju par mācību jomu un mācību priekšmetu saturu.	mācību priekšmetu satura un profesionālo interešu savstarpējo atbilstību.
KII. Prasme izvērtēt karjeras iespējas	Analizē dažādu profesiju nozīmi savā, ģimenes un kopienas dzīvē	Analizē, izvērtē un raksturo dažādu profesiju nozīmi savā, ģimenes un kopienas dzīvē.	Analizē un izvērtē vērtību lomu profesionālajā darbībā.	Raksturo vērtību realizēšanas iespējas profesionālajā darbībā.
KII. Prasme izvērtēt karjeras iespējas	Analizē, kā sekmīga karjera ietekmē individuus, viņu ģimenes locekļus, vietējo kopienu ekonomiku un sabiedrību Eiropas mērogā.	Analizē un izvērtē, kā sekmīga karjera ietekmē individuus, viņu ģimenes locekļus, vietējo kopienu ekonomiku un sabiedrību Eiropas mērogā, un pamato to ar dažādos avotos gūtu informāciju un statistikas datiem	Analizē izglītības un nodarbinātības kopsakarības vietējā un globālā mērogā; izvērtē individu, sabiedrības un vides mijiedarbību karjeras attīstības kontekstā	Skaidro un pamato izglītības un nodarbinātības kopsakarības vietējā un globālā mērogā; izvērtē individu, sabiedrības un vides mijiedarbību karjeras attīstības kontekstā.
KII. Prasme izvērtēt karjeras iespējas	Salīdzina veiksmīgus izvēlētas nozares pārstāvjus, lai izdarītu secinājumus par viņu sasniegumiem un īpašībām, kas nodrošinājušas panākumus	Pamato veiksmīgu paša izvēlētas nozares pārstāvju sasniegumus.	Salīdzina un izvērtē darba devēju un klientu prasību izmaiņas izvēlētajā profesionālās darbības jomā.	Salīdzina darba devēju un klientu prasības dažādos laika posmos un valstīs, lai izdarītu secinājumus par darba tirgus, t.sk., uzņēmējdarbības, attīstības tendencēm.
KII. Prasme izvērtēt karjeras iespējas	Izzina un analizē dažāda veida informāciju par karjeras iespējām noteiktā kontekstā.	Izzina, analizē un izvērtē dažāda veida informāciju par karjeras iespējām, izprot to kontekstu.	Izzina, analizē, izvērtē un kombinē dažāda veida informāciju par karjeras iespējām, izprot to kontekstu.	Kritiski analizē karjeras iespējas, izzinot, analizējot un kritiski izvērtējot to kontekstu.
KLP. Prasme veidot karjeras vīziju	Uz dažādām karjeras attīstības iespējām raugās ar zinātkāri, iztēlojas nebijušus risinājumus.	Iztēlojas nebijušus risinājumus savā karjeras attīstībā.	Interesējas par atklājumiem un inovācijām, proaktīvi meklē jaunas karjeras attīstības iespējas, lai pēc iespējas efektīvāk realizētu savu potenciālu.	Interesējas par atklājumiem un inovācijām, proaktīvi meklē un radoši veido jaunas karjeras attīstības iespējas, lai, tās īstenojot, efektīvi uzlabotu savu un citu dzīves kvalitāti.

KLP. Prasme veidot karjeras vīziju	Piedalās diskusijās par savām karjeras iecerēm	Piedalās diskusijās par savām karjeras iecerēm, pauž savu viedokli un sniedz ieteikumus citiem	Piedalās diskusijās par savām karjeras iecerēm, pauž savu viedokli un sniedz radošus ieteikumus citiem, uzklausā un izvērtē ieteikumus.	Piedalās diskusijās par savām karjeras iecerēm, pauž savu viedokli, noskaidro citu viedokļus un to pamatojumu, nosaka kopīgo un atšķirīgo, pauž piekrišanu vai nepiekrišanu.
KLP. Prasme izvirzīt karjeras attīstības mērķi	Nosaka savas karjeras attīstības vajadzības.	Nosaka savas karjeras attīstības vajadzības, raksturo problēmas būtību.	Formulē savas karjeras attīstības vajadzības un karjeras attīstības problēmu, pamato nepieciešamību to risināt.	Nosaka aktuālas karjeras attīstības vajadzības, formulē karjeras attīstības problēmu un pamato nepieciešamību to risināt.
KLP. Prasme izvirzīt karjeras attīstības mērķi	Atpazīst un formulē karjeras attīstības problēmas.	Atpazīst un formulē savas karjeras attīstības problēmas cēloņsakarību un dažādu nosacījumu savstarpējās mijiedarbības kontekstā	Formulē karjeras attīstības problēmas, pamato nepieciešamību to risināt.	Formulē karjeras attīstības problēmu un pamato nepieciešamību to risināt.
KLP. Prasme izvirzīt karjeras attīstības mērķi	Sadarbībā ar atbalsta personu izvirza karjeras attīstības mērķi un piedāvā risinājumus tā sasniegšanai.	Izvirza karjeras attīstības mērķi, piedāvā risinājumus tā sasniegšanai un, apspriežot ar atbalsta personu, izvēlas labāko.	Izvirza karjeras attīstības mērķi, piedāvā vairākus risinājumus, izvērtē to piemērotību un izvēlas labāko risinājumu.	Izvirza karjeras attīstības mērķi, piedāvā vairākus risinājumus, izvērtē to piemērotību un izvēlas labāko risinājumu.
KLP. Prasme izvirzīt karjeras attīstības mērķi	Sadarbībā ar atbalsta personu izvirza īstermiņa un ilgtermiņa karjeras attīstības (t.sk. mācīšanās) mērķus, plāno to īstenošanas soļus.	Patstāvīgi izvirza īstermiņa un ilgtermiņa karjeras attīstības (t.sk. mācīšanās) mērķus, plāno to īstenošanas soļus.	Atbilstoši savām karjeras attīstības vajadzībām izvirza īstermiņa un ilgtermiņa karjeras attīstības mērķus; plāno mērķa īstenošanas soļus.	Regulāri un atbilstoši savām karjeras attīstības vajadzībām izvirza īstermiņa un ilgtermiņa karjeras attīstības mērķus; formulē kritērijus, plāno mērķa īstenošanas soļus.
KLP. Prasme izvirzīt karjeras attīstības mērķi	Plāno savu izaugsmi saistībā ar mācībām un vaļaspriekiem, balstoties uz savu stiprību un grūtību jomu apzināšanos.	Plāno savu izaugsmi saistībā ar mācībām un vaļaspriekiem, balstoties uz savu stiprību un grūtību jomu apzināšanos un analīzi.	Izvirza mērķus un pieņem izsvērtus lēmumus par savu nākotnes darbības jomu (karjeru), ņemot vērā informāciju par izmaiņām darba	Izvirza dzīves mērķus un pieņem atbildīgus un izsvērtus lēmumus par savu nākotnes darbības jomu (karjeru), ņemot vērā informāciju

			tirgū un respektējot savas vajadzības un vērtības.	par izmaiņām darba tirgū, respektējot savas vajadzības un vērtības, un prognozējot iespējamo attīstību.
KLP. Prasme izstrādāt un īstenot karjeras attīstības plānu	Spriežot “atpakaļgaitā” un atrodot pretējos piemērus, veido karjeras attīstības situācijas modeļi un tajā pamatotu karjeras attīstības plānu.	Spriežot “atpakaļgaitā” un atrodot pretējos piemērus, veido karjeras attīstības situācijas modeļi un tajā pamatotu karjeras attīstības plānu.	Izstrādā karjeras attīstības plānu.	Izstrādā un pilnveido karjeras attīstības plānu.
KLP. Prasme izstrādāt un īstenot karjeras attīstības plānu	Izmanto pieejamos resursus un rod jaunus, lai īstenotu savu karjeras ieceri.	Izmanto pieejamos resursus un radoši rod jaunus, lai īstenotu savu karjeras ieceri.	Izmanto pieejamos resursus, izmanto citu idejas un risinājumus, lai īstenotu savu karjeras ieceri.	Izmanto pieejamos resursus, izmanto citu idejas un risinājumus, lai īstenotu savu karjeras ieceri, gūst, izvērtē un atbildīgi izmanto citu idejas.
KLP. Prasme izstrādāt un īstenot karjeras attīstības plānu	Apzinās iespējamās grūtības karjeras attīstības plāna īstenošanā, meklē un rod risinājumus.	Apzinās un analizē iespējamās grūtības karjeras attīstības plāna īstenošanā, meklē un rod risinājumus.	Apzinās un analizē iespējamās grūtības karjeras attīstības plāna īstenošanā, izvērtē to nozīmi izaugsmē, meklē un rod risinājumus.	Apzinās un analizē iespējamās grūtības karjeras attīstības plāna īstenošanā, izvērtē to nozīmi izaugsmē, meklē un rod risinājumus.
KLP. Prasme sadarboties karjeras mērķu sasniegšanai	Veido rīcības plānu un sadarbojas ar citiem savu karjeras attīstības mērķu sasniegšanai.	Veido rīcības plānu, īsteno un pilnveido sadarbību savu karjeras attīstības mērķu sasniegšanai	Veido, pilnveido un pārveido sadarbību savu karjeras attīstības mērķu sasniegšanai	Plāno un īsteno, cieņpilnu ve rbālu, neverbālu un digitālu komunikāciju karjeras attīstības mērķu sasniegšanai.
KLP. Prasme sadarboties karjeras mērķu sasniegšanai	Sniedz ieteikumus citiem karjeras ieceru īstenošanai.	Sniedz pamatotus ieteikumus citiem karjeras ieceru īstenošanai.	Sniedz pamatotus ieteikumus un atbalstu citiem karjeras ieceru īstenošanai.	Mērķtiecīgi sniedz pamatotus ieteikumus, lai iedvesmotu un motivētu citus īstenot viņu karjeras ieceres.

Ārpusstundu pasākumi

Karjeras izglītības joma	Tēma	Sasniedzamais rezultāts	Pasākuma veids
Karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmuma pieņemšana un īstenošana	Profesiju daudzveidība un darba pienākumi	Mērķtiecīgi izzina, analizē, izvērtē un savieno dažāda veida informāciju par karjeras iespējām, izprot to kontekstu. Piedalās diskusijās par karjeras iespējām un karjeras iecerēm, pauž savu viedokli, piekrišanu vai nepiekrišanu, noskaidro citu viedokļus un to pamatojumu, nosaka kopīgo un atšķirīgo.	Tikšanās ar profesionāli
Karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmuma pieņemšana un īstenošana	Karjeras iespējas pēc profesionālās iestādes	Mērķtiecīgi izzina, analizē, izvērtē un savieno dažāda veida informāciju par karjeras iespējām, izprot to kontekstu. Piedalās diskusijās par karjeras iespējām un karjeras iecerēm, pauž savu viedokli, piekrišanu vai nepiekrišanu, noskaidro citu viedokļus un to pamatojumu, nosaka kopīgo un atšķirīgo.	Ēnu diena, Atvērto durvju diena, karjeras izstāde “Skola”, tikšanās ar profesionāli, diskusijas
Karjeras iespēju izpēte	Nodarbinātības iespējas tuvākajā apkārtnē	Mērķtiecīgi izzina, analizē, izvērtē un savieno dažāda veida informāciju par karjeras iespējām, izprot to kontekstu. Atlasa, apkopo un analizē informāciju par dažādās nozarēs un profesijās nepieciešamajām zināšanām, prasmēm un personības īpašībām.	Ekskursijas uzņēmumos, tikšanās ar profesionāli, radošās darbnīcas, Atvērto durvju diena uzņēmumā, Ēnu diena
Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte	Profesiju un amatu daudzveidība	Izvēlas savām vajadzībām un interesēm atbilstošas aktivitātes nosaka šo izvēļu priekšrocības un trūkumus. Analizē sava snieguma saistību ar personiskajām īpašībām un uzvedību. Atpazīst savas darbības stiprās puses un rod veidus, kā attīstīt spējas pārvaldīt savu domāšanu, emocijas un uzvedību.	Ekskursijas uzņēmumos, tikšanās ar profesionāli, radošās darbnīcas, Atvērto durvju diena uzņēmumā, Ēnu diena
Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu	Nodarbošanās veidu daudzveidība	Izvēlas savām vajadzībām un interesēm atbilstošas aktivitātes nosaka šo izvēļu priekšrocības un trūkumus. Nosauc savas darbības stiprās un vēl pilnveidojamās puses, analizē	Ekskursijas uzņēmumos, tikšanās ar profesionāļiem, radošās darbnīcas,

<p>pieņemšana un īstenošana</p>		<p>personiskās īpašības un uzvedību, skaidro, kas ietekmē darbību izvēli un sniegumu (panākumus vai neizdošanos).</p> <p>Skaidro vaļasprieku un profesionālo interešu savstarpējo atbilstību.</p> <p>Ar ieinteresētību uztver dažādas karjeras attīstības iespējas, izmanto iztēli, lai veidotu neikdienišķas sakarības.</p> <p>Uzdrīkstas mēģināt paveikt kaut ko jaunu.</p>	<p>tehniskās jaunrades diena, tikšanās ar absolventiem</p>
<p>Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana</p>	<p>Profesija un tās piemērotība</p>	<p>Izzina savu esošo karjeras situāciju no dažādiem skatpunktiem, lieto un pielāgo situācijai atbilstošas radošās domāšanas stratēģijas, lai nonāktu pie jaunām un noderīgām idejām, iedvesmojas no citu pieredzes.</p> <p>Atlasa, apkopo un analizē informāciju par dažādās nozarēs un profesijās nepieciešamajām zināšanām, prasmēm un personības īpašībām.</p> <p>Salīdzina veiksmīgus paša izvēlētas nozares pārstāvjus lai izdarītu secinājumus par viņu sasniegumiem un īpašībām, kas nodrošinājušas panākumus.</p> <p>Plāno savu izaugsmi saistībā ar mācībām un vaļaspriekiem, balstoties uz savu stipro pušu un grūtību jomu apzināšanos.</p>	<p>Zinātniskās pētniecības darbs karjeras izglītībā</p>
<p>Pašizziņa</p>	<p>Profesiju daudzveidības iepazīšana.</p>	<p>Izvēlas savām vajadzībām un interesēm atbilstošas aktivitātes nosaka šo izvēļu priekšrocības un trūkumus.</p> <p>Patstāvīgi analizē sava snieguma saistību ar personiskajām īpašībām un uzvedību, atpazīst savas darbības stiprās puses un ar pieaugušā atbalstu rod dažādus veidus, kā attīstīt savas domāšanas un uzvedības pilnveidojamās puses.</p>	<p>Profesiju gadatirgus</p>

IV. Karjeras attīstības atbalsta komandas veidošana izglītības iestādē, personāla atbildības sadalījums un tās dokumentēšana.

Iestādes vadītājs atbilstoši amata aprakstam nosaka atbildīgo par karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu īstenošanu izglītības iestādē. Atbildīgais par karjeras attīstības atbalsta īstenošanu izglītības iestādē – direktora vietnieks audzināšanas darbā, veic amata aprakstā paredzētos pienākumus (karjeras attīstības atbalsta darba koordinēšana, plānošana, organizēšana, informēšana, izglītošana, dokumentēšana, pārraudzība, analīze u.c.)

Karjeras attīstības atbalsta komandas uzdevums ir veicināt audzēkņu karjeras attīstību, t.i., palīdzēt audzēkņiem attīstīt karjeras vadības prasmes, izvēlēties karjeru atbilstoši personīgajām īpašībām, dotumiem, interesēm un spējām, kā arī izprast vides faktoru ietekmi izglītības un profesionālo iespēju izmantošanā.

Personāla atbildības sadalījums:

- ✓ Direktors -“virsatbildība”: izglītības standartu izpilde, skolas attīstības, mācību un audzināšanas darba un resursu plānošana; izpildes pārraudzība/kontrole.
- ✓ Direktora vietnieks mācību darbā -koordinē un pārrauga izglītības darbu skolā.
- ✓ Direktora vietnieks audzināšanas darbā -koordinē un pārrauga audzināšanas darbu skolā, t.sk. karjeras izglītības un interešu izglītības darbu skolā.
- ✓ Kursu audzinātāji -izstrādā un īsteno kursa audzinātāja programmu saskaņā ar skolas galvenajiem uzdevumiem, audzināšanas darba un karjeras izglītības plānu.
- ✓ Mācību priekšmetu skolotāji -informē un konsultē audzēkņus un vecākus par karjeras izglītības jautājumiem sava mācību priekšmeta ietvaros.
- ✓ Bibliotekārs -informē audzēkņus, pedagogus un vecākus par jaunāko literatūru karjeras izglītībā, veido tematiskās izstādes, palīdz meklēt informāciju internetā par karjeras izglītības jautājumiem.
- ✓ Psihologs -savas kompetences ietvaros konsultē par karjeras izglītības jautājumiem, palīdzot audzēkņiem (skolēniem) apzināties viņu spējas, intereses un dotumus.
- ✓ Interešu izglītības pedagogi -informē un konsultē audzēkņus un vecākus par karjeras izvēles iespējām interešu izglītības programmas ietvaros.
- ✓ Atbildīgie par izglītojamo praksēm profesionālās izglītības iestādē informē audzēkņus par viņu pienākumiem un tiesībām, organizē un nodrošina ar kvalifikācijas praksēm saistīto dokumentācijas sagatavošanu, uztur informācijas apmaiņu ar uzņēmumiem, prakses vietu nodrošinātājiem, palīdz izvēlēties prakses vietu, pēc nepieciešamības sniedz atbalstu praktikantiem un prakšu

vadītājiem, pēc prakses sniedz atgriezenisko saiti praktikantiem, apkopo prakšu vadītāju un uzņēmēju priekšlikumus par prakses īstenošanu;

- ✓ Prakses vadītājs uzņēmumā konsultē audzēkņus (praktikantus) visos ar kvalifikācijas prakses norisi saistītajos jautājumos, uzrauga un sniedz atgriezenisko saiti par prakses norisi, apstiprina praktikanta ierakstus prakses dienasgrāmatā, izvērtē un sniedz atgriezenisko saiti par praktikanta iesniegto prakses atskaiti.

V. *Karjeras attīstības atbalsta metodes*

Karjeras attīstības atbalstā izmantojamas daudzveidīgas mācību metodes un metodiskie paņēmieni:

Aptauja - Jautājumu vai jautājumu un atbilžu formā mutvārdos vai rakstveidā veidota informācijas iegūšanas metode. Aptauju izmanto kā heuristisku mācību metodi, lai iegūtu citu mācību metožu (piem., diskusijas, projekta darba u.c.) īstenošanai nepieciešamo informāciju.

Asociāciju kartes - Neliela izmēra daudznozīmīgi attēli, kuri, izraisot asociācijas un “atdzīvinot” atmiņas un izjūtas, palīdz veidot stāstījumu par noteiktām, stāstītājam nozīmīgām tēmām.

Apskats (pārskats) - Skolēni, veicot mācību uzdevumu, vāc informāciju (datus), piem., veic aptauju, anketēšanu u.c., un rezultātus apkopo rakstiskā apskatā (pārskatā).

Āra nodarbības - Skolotāja organizēta mācību organizācijas forma, kuras laikā skolēni ārpus skolas veic skolotāja sagatavotos uzdevumus un meklē atbildes uz skolotāja sagatavotiem jautājumiem. Pārskatu par paveikto āra nodarbībās skolēni var sagatavot klasē vai mājās.

Darbu mape (portfolio) - Skolēna veidota attīstības (t.sk., karjeras attīstības) programma noteiktam laika posmam un kritisks programmas īstenošanas pašnovērtējums. Noteiktā, iepriekš iepļānotā laikā skolotājs kopā ar skolēnu kopīgi izvērtē skolēna sasniegtos rezultātus un programmas īstenošanas laikā radušās problēmas, veicinot skolēna pašizpēti, pašanalīzi un pašregulāciju. Darbu mape ir pašizziņas, pašatklāsmes, paraksturošanas un pašanalīzes instruments, kas cilvēkam palīdz apzināties dabas dotos talantus, savas stiprās puses un priekšrocības, novērtēt sevi un palīdz saskatīt karjeras iespējas. Darbu mapi skolēni var veidot papīra formātā vai digitāli.

Darbs ar tekstu - Skolotājs piedāvā tekstus (rakstveidā, audio un videoierakstos) mācību uzdevuma veikšanai, skolēni iepazīstas ar tekstiem un atbilstoši mācību uzdevumam veido jautājumus par tekstu, analizē tekstu, atbild uz tekstā ietvertajiem jautājumiem u.c.

Demonstrēšana - Skolotājs vai skolēni demonstrē vizuālu informāciju (videofilmas, attēlus, tabulas utt.), parasti – papildinot stāstījumu (lekciju, izklāstu).

Didaktiskā spēle - Pieredzes izglītības metode, spēle, kurai ir skolotāja definēts izglītojošs mērķis un noteikta struktūra. Didaktiskās spēles var iedalīt trīs kategorijās: konstruēšanas spēles (spēles ar materiāliem, detaļām, dažādu telpisku objektu un mehānismu konstruēšana), lomu (simulācijas) spēles (reālās dzīves notikumu, darbību un situāciju atveidošana) un spēles ar noteikumiem (spēles, kurās jāievēro noteikti nosacījumi – galda spēles, kāršu spēles, bingo, sporta spēles, muzikālās spēles u.c.).

Diskusija - Skolotājs vai skolēni piedāvā apspriešanai kādu tematu, skolēni individuāli vai iepriekš mērķtiecīgi izveidotās grupās iesaistās sarunā, argumentēti aizstāvot savu viedokli. Galvenie skolēna uzdevumi diskusijā ir: skaidri izteikt savas domas, ieklausīties citos, censties izprast citu viedokli un uzņemties atbildību.

Domu karte - Grafiskais organizators – tīklveida zīmējums (“zirneklis”), kuru veido lapas vidū apla centrā ierakstot tēmu (nozīmīgāko jēdzienu) un to ar atzariem savienojot ar apakštēmām. Atzariem piezīmē zariņus, pie kuriem pieraksta atslēgas vārdus (vai pievieno attēlus), kuri saistās ar apakštēmu. Ja nepieciešams, šīs saites, veidojot loģisku sistēmu, var sazarot tālāk. Domu karte palīdz strukturēt domas gaitu: sākt ar vispārīgo (tēmu), pāriet uz konkrēto (apakštēmu) un tikai tad iedziļināties detaļās.

Ēnošana - Karjeras izglītības metode mācību ekskursijas variants, kurā skolēni, īstenojot mācību uzdevumu, mērķtiecīgi individuāli iepazīstas ar noteiktas profesijas pārstāvja darba ikdienu. Mācību metode palīdz skolēniem pārbaudīt sevi darba vidē, izzināt savas intereses un dod iespēju labāk iepazīt izvēlēto profesiju. Pēc Ēnu dienas skolēni dalās pieredzē ar klases biedriem, dodot iespēju ikvienam skolēnam vairāk uzzināt par dažādām profesijām.

Grafiskais organizators - Noteiktā sistēmā sakārtotas informācijas vizuāls attēlojums, izmantojot specifiskus simboliskus apzīmējumus. Grafiskie informācijas organizatori (tabulas, shēmas, diagrammas, domu kartes u.c.) palīdz abstraktas idejas attēlot konkrētākā veidā, parādīt informācijas vienību (faktu, jēdzienu, koncepciju u.c.) savstarpējās attiecības, sakārtot un organizēt idejas, vieglāk iegaumēt un atcerēties informāciju.

Heiristiskas - Skolotāja vadītas pārrunas, kuru laikā skolēni nonāk pie subjektīvi jauniem atklājumiem. Intervija Skolēni, atbilstoši skolotāja dotajam uzdevumam, iztaujā par noteiktu tematu vienu vai vairākus cilvēkus, pēc sarunas apkopo rezultātus un veido secinājumus Jautājumi – atbildes Skolotājs vai skolēni mutvārdos vai rakstiski uzdod jautājumus par noteiktu tematu un atbild uz tiem.

Katehētiskas pārrunas - Pārrunas, kuru laikā skolēni precizē un nostiprina esošās zināšanas.

Klausīšanās metode Skolēni uzmanīgi klausās stāstījumu, individuāli pieraksta mācību uzdevumam atbilstošo informāciju (jautājumus, problēmas, viedokļus), stāstījuma beigās uzdod jautājumus (ja nepieciešams), un noslēgumā, atbilstoši mācību uzdevumam, sniedz atgriezenisko saiti vai ziņojumu.

Kolāža - Skolēnu individuāli, pāros vai grupās veidots kompozicionāli vienots attēls, kurā skolēni atklāj savu priekšstatu par kādu skolotāja dotu tematu, piem., veido kolāžu par sociālo vidi klasē, vērtējot savstarpējās attiecības. Kolāžas veidošanā var izmantot visdažādākos materiālus metode ļauj skolēniem izmantot savas prasmes jaunākajās tehnoloģijās, savā darbā lietojot, piemēram, interneta resursus, digitālās kameras, kolāžas, izmantojot datoru vai viedtālruni, var veidot arī internetā.

Kooperatīvā mācīšanās - Mācību metode, kuru īstenojot skolotājs izveido skolēnu grupas tādu uzdevumu vai projekta darbu veikšanai, kuros nepieciešama produktīva grupas dalībnieku sadarbība, t.i., uzdevuma rezultāti atkarīgi no katra grupas dalībnieka ieguldījuma kopējā darbā. Risinot uzdevumu, grupas dalībnieki pilnveido saskarsmes prasmes, mācās sadarboties un viens no otra. Skolotājs organizē mācības un konsultē skolēnus. Metodi var izmantot gan plaša informācijas klāsta apkopošanai, gan arī radošu uzdevumu izpildei, piem., komiksa veidošanai par noteiktu tēmu.

Krustvārdu mīklas - Viens no intelektuāli radošo didaktisko spēļu (projektēšanas spēles, burtu, skaitļu mīklas, anagrammas u.c.) veidiem, kas īpaši lietderīgs jēdzienu izpratnes nostiprināšanā. Lomu spēles Mācību metode, kurā skolotājs piedāvā skolēniem mācību situācijas, ko iespējams atveidot lomās, aprakstu (rakstveidā vai mutvārdos). Skolēni iejūtas lomās atbilstoši mācību situācijā ietvertajam uzdevumam. Citi skolēni veic skolotāja dotu uzdevumu – vēro, pieraksta, vērtē atbilstoši noteiktiem kritērijiem u.c., lai pēc situācijas izspēlēšanas izteiktu viedokli diskusijā.

Mācību ekskursija - Āra nodarbību forma, kas dod iespēju skolēniem dabiskos apstākļos iepazīt dažādas parādības un procesus; reālu notikumu vai darbības vietu apmeklējums, kas ļauj iegūt jaunu informāciju dabiskā vidē, padziļināt mācību satura izpratni, integrēt dažādos mācību priekšmetos gūtās zināšanas un prasmes un pilnveidot skolēnu sociālās prasmes. Pirms mācību ekskursijas skolēni saņem mācību uzdevumus, kuri individuāli vai grupās jāveic ekskursijas laikā. Pēc ekskursijas skolēni sagatavo pārskatu par paveikto un demonstrē to pārējiem, vai iesniedz skolotājam.

Pārrunas - Dialogiska mācību metode, kuru īstenojot runātājs (skolotājs vai skolēns) ar mērķtiecīgu un loģiski secīgu jautājumu palīdzību palīdz klausītājiem, kuriem ir vai pārrunu laikā būs iespēja iegūt priekšzināšanas, konstruēt jaunas atziņas.

Piramidālā diskusija - Mācību metode, kurā notiek pakāpeniska pāreja no individuālā darba uz diskusiju klasē (grupā). Pēc mācību uzdevuma saņemšanas, skolēni strādā individuāli, izdarot uzdevumā paredzētās izvēles un pieņemot lēmumus. Pēc tam skolēni apvienojas pāros un apspriež individuāli pieņemtos lēmumus, izveidojot kopīgu pāra viedokli par veicamo uzdevumu. Nākamajā posmā, diviem pāriem apvienojoties, diskusija un lēmuma pieņemšana, no visām izvēlēm izveidojot vienu kopēju izvēli, notiek četratā. Diskusija turpinās aizvien lielākās grupās, kamēr viens kopējs lēmums tiek pieņemts klases kopējā diskusijā. Nobeigumā skolēni skolotāja izvēlētajā veidā izvērtē kopējo lēmumu un tā pieņemšanas gaitu

Praktiskais darbs - Skolēni atbilstoši mācību uzdevumam veic mācību darbu, lietojot apgūtās zināšanas, prasmes un īstenojot savas radošās ieceres, strādājot individuāli vai grupā.

Prāta vētra - Mācību metode, kurā skolotājs uzdod jautājumu vai izvirza problēmu un skolēni īsi izsaka iespējamās atbildes, idejas, risinājumus u.c., uzmanīgi klausoties, papildinot, bet nekomentējot un nevērtējot citu teikto. Metodi ieteicams izmantot kā ieaicināšanas fāzes sastāvdaļu, lai aktualizētu esošās skolēnu zināšanas un izpratni, sākot jaunu tēmu.

Projektu metode - Mācību metode, kuru īstenojot, skolēni individuāli vai darba grupās formulē idejas un jautājumus, iegūst informāciju, pēta un risina problēmas, apkopo darba rezultātus un iepazīstina ar tiem citus skolēnus. Skolotājs palīdz skolēniem formulēt projekta mērķi, izveidot darba grupas un sniedz atbalstu projekta izveidē.

Radošais darbs - Skolēnu pašizpaušmes metode, mācību uzdevuma īstenošana individuālās vai kooperatīvās mācīšanās rezultātā radīta stāsta, esejas, dzejas, aforisma, zīmējuma, attēla u.c. formā.

Sarunas mazās grupās - Mācību metode, kurā skolēni, saskaņā ar pašu pieņemtiem noteikumiem, veic skolotāja dotu uzdevumu, sarunājoties mērķtiecīgi izveidotās grupās, kur katrs izsaka savu viedokli vai vērtējumu un dalās pieredzē, kā arī saņem informāciju no citiem. Simulācija Situāciju izspēles metode, kurai, salīdzinot ar lomu spēli, raksturīga lielāka nenoteiktība skolotāja piedāvātajā situācijas aprakstā, elastīgums un sarežģītība.

Situāciju analīze - Mācību metode, kurā skolotājs piedāvā skolēniem reālas vai izdomātas situācijas aprakstu (rakstiski vai mutiski), audio vai videoierakstu un uzdod jautājumus par šo situāciju. Skolēni pārrunā, analizē, pieraksta, secina un atbilstoši situācijas analīzes mērķim veido kopsavilkumus vai ieteikumus.

Situāciju izspēle - Mācību metode, kurā skolotājs piedāvā skolēniem reālas vai izdomātas problēmsituācijas aprakstu (rakstveidā vai mutvārdos). Skolēni meklē situācijas risinājumus, izspēlējot situāciju lomu spēlē (ja situācijas aprakstā skaidri definētas dalībnieku lomas) vai simulācijā (ja lomas situācijā ir nenoteiktas vai neviennozīmīgas). Metodi īstenojot, skolēni var veidot un izspēlēt iespējamās situācijas attīstības scenārijus, un saņemt atgriezenisko saiti no

citiem skolēniem un skolotāja. Skolotājs var modelēt izspēlei skolēnu dzīves pieredzei līdzīgas situācijas.

Spēle - Noteiktu darbību kopums vēlamā rezultāta sasniegšanai, kam piemīt sacensības pazīmes un kas ietver ne tikai prasmju un iemaņu mērķtiecīgu, noteikumiem atbilstošu izmantošanu, bet arī nejaušības elementus un brīvas interpretācijas, darbības un rīcības iespējas. Spēle veicina izziņas spēju, sadarbības prasmju un radošuma attīstību un veicina spriedzes samazināšanos.

Stāstījums (izklāsts, lekcija) - Mācību metode, kuru īstenojot skolotājs vai skolēns izklāsta kāda temata saturu (piem., idejas, viedokļus, faktus, teorijas vai notikumus), bet klausītāji (piem., citi skolēni) klausās, veido pierakstus atbilstoši uzdevumam, uzdod jautājumus.

SVID analīze - Ārējo (iespējas un draudi) un iekšējo (priekšrocības un trūkumi) ietekmes faktoru noteikšanas metode. Metode ļauj izvērtēt un prognozēt indivīda, grupas vai organizācijas un apkārtējās vides faktoru mijiedarbību.

Venna diagramma - Grafiskais organizators, kuru izmanto kopīgā un atšķirīgā noteikšanai un jēdzienu definēšanai. Venna diagrammu zīmē kā vairākus, parasti divus vai trīs pārklājošos apļus. Diagramma ļauj uzskatāmi parādīt dažāda rakstura attiecības starp jēdzieniem, grupām, kategoriju kopām u.c. Atspoguļojot informāciju diagrammā, apļu daļās, kuras nepārklājas, raksta atšķirīgo, daļās, kurās apli pārklājas – kopīgo. Apkopojot individuāli vai mazajās grupās izveidoto Venna diagrammu saturu, skolotājs, uzklāusot argumentētus skolēnu viedokļus, var veidot lielu diagrammu uz tāfeles un organizēt diskusiju par jēdzienu attiecībām.

Viktorīna - Spēles veids, kas liek skolēniem koncentrēt zināšanas, saskatīt būtisko, lietu un parādību loģisko kārtību un noformulēt to vārdos. Skolēnus var iesaistīt viktorīnā kā dalībniekus, kā arī var piedāvāt skolēniem pašiem mācību procesā veidot uzdevumus.

Vizualizēšana Mācību metode, kurā skolotājs vai skolēni informācijas uztveres atvieglošanai un papildināšanai izmanto vai patstāvīgi izveido simboliskus uzskates līdzekļus (objektu attēlus ar vārdu, simbolu un krāsu palīdzību), piem., domu kartes, shēmas, diagrammas, tabulas, plānus, kartes, zīmējumus u. c. Lietojot vizualizācijas metodes, skolēni pilnīgo vizuālo uztveri, apgūst skaidrāku redzējumu uz lietām un pilnveido spēju paskatīties uz problēmām no cita skatupunkta un ieraudzīt problēmu risinājumu skaidrākā perspektīvā.

Zinātniskās pētniecības darbs - Mācību metode, kuru īstenojot skolēni patstāvīgi vai ar skolotāja palīdzību izvēlas pētāmo problēmu, izvirza pētījuma jautājumus vai hipotēzi, definē pētījuma mērķi un uzdevumus, izvēlas pētniecības metodes, kā arī plāno un veic pētījumu. Pētījuma noslēgumā, pamatojoties uz tā rezultātiem, skolēni izdara secinājumus, sagatavo pētījuma atskaiti un iepazīstina ar pētījuma rezultātiem citus skolēnus.

VI. *Literatūra karjeras izglītības realizēšanai*

1. Akmeņkalna, I., Kārklīšs, A., Kalniņa, I., (2007). Mērķtiecīga karjeras veidošana. Rīga: LUMA.
2. Akmeņkalna, I., Kārklīšs, A., Skutele, D. (2007). Mērķu sasniegšana. Rīga: LUMA.
3. Akmeņkalna, I., Skutele, D., (2007). Saskarsme. Rīga: LUMA.
4. Alens, Dž., Nerne, Dž., (2000). Skolēnu izaugsmes veicināšana. Palīgs klases audzinātājam. – Rīga: Skolu atbalsta centrs.
5. Amundsons, N., (2016). Aktīvā iesaistīšanās. Esība un darbība karjeras konsultēšanā. 4.izd. Rīga: VIAA. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/library/files/original/Amundsen_book_FINAL.pdf
6. Atbilstošas vides izveide jauniešu ar speciālām vajadzībām integrācijai izglītības sistēmā. 5 burtnīcas. (2007). Rīga: Invalīdu un viņu draugu apvienība „Apeironi”.
7. Baldiņš, A., Raževa, A., (2001). Klases audzinātāja darbs skolēnu personības izpētē. – Rīga: Pētergailis.
8. Barsineviča, S., Graumane, Z., Jirjena, K., Kinčiusa, B., Pēterhofa, M., Treija, R.,(2000). Daudzpusīgā intelekta teorija skolā. Pieredzes materiāls. Rīga: Skolu atbalsta centrs.
9. Beloraga, G., (2007). Par ko kļūt? Darba lapas par profesijām. Rīga: Zvaigzne ABC.
10. Boitmane, I., (2006). Personāla atlase un novērtēšana. Rīga: SIA Lietišķās informācijas dienests.
11. Ceļā uz mūžizglītību. Mūžizglītības politika Latvijā. (2007). Rīga: Latvijas Pieaugušo izglītības apvienība.
12. Daija, Z., Panasina, I., (2000). Veido savu karjeru pats! Grāmata patstāvīgai profesijas izvēlei. Rīga: Profesionālās karjeras izvēles centrs. Pieejams:
http://www.nva.gov.lv/karjera/docs/_51f9ff8ca00116.19265717.pdf
13. Daiktere, I. (2007). Mērķu izvēršana un sasniegšana. Mācību metodika. Rīga: SIA LUMA.
14. Darba likums un Darba aizsardzības likums. / Sērija: Likumi. (b.g.) – Rīga: Zvaigzne ABC.
15. Darba pasaules un karjeras iespēju izpēte / Ieteikumi skolotājiem, klašu audzinātājiem projektu nedēļas vadīšanai 7.–9. klasēs. (2004). Rīga: PIAA. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/library/files/original/Darba_pasaules_un_karjeras_iespeju_izpete.pdf

16. Darbaspēka profesionālā mobilitāte. (2007). Rīga: LU., Pieejams:
http://www.lm.gov.lv/upload/darba_tirgus/darba_tirgus/petijumi/darbaspeku_profesionala_mobilitate.pdf
17. Darba tirgus īstermiņa prognozēšana. (2019). Pieejams:
<http://www.nva.gov.lv/index.php?cid=6&mid=465>
18. Dektereva, N., Dorofjeva, S., Vagele, A., Zavjalova, G., (2008). Interesantas idejas klases audzinātājam. Rīga: RaKa.
19. Dektereva, N., Dorofjeva, S., Vagele, A., Zavjalova, G.,(2008). Mūsdienīga skolēna portfolio. Rīga: RaKa.
20. Drošas un atbilstošas darba vides izveide cilvēkiem ar invaliditāti rokasgrāmata. (2006) Rīga: Invalīdu un viņu draugu apvienība „Apeirons”.
21. Dubkēvičs, L. (2006). Saskarsme audzēkņiem. Rīga: Jumava.
22. Es. Sabiedrība. Valsts. Rokasgrāmata pasniedzējiem pilsoniskajā izglītībā. (1999). Rīga: Latvijas Pieaugušo izglītības apvienība, „Impresio”.
23. Eiropas Savienības nodarbinātības politika, darba tirgus un dzimumu līdztiesības jautājumi. 1., 2.daļa. (2005). Rīga: Labklājības ministrija, ULMA.
24. EMKAMPT karjeras atbalsta glosārijs. (2013). Rīga. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/files/news/727/glossary_web_emkapt.pdf
25. Iepazīsti sevi! Psiholoģiskie testi. (1997). Sast. F.Kvīna-Šica. Rīga: Zvaigzne ABC.
26. Izglītība pēc 9. klases. (2005). Rīga: V/A PIAA, Profesionālās orientācijas informācijas centrs.
27. Izglītība pēc 12. klases. (2005). Rīga: V/A PIAA, Profesionālās orientācijas informācijas centrs.
28. Jaunieši pārmaiņu sabiedrībās. Diskusiju ceļvedis. (2002). Rīga: UNICEF.
29. Kalme, A., Kāds es esmu? Pašizziņas testi. (B.g.). Rīga: Zvaigzne ABC.
30. Krjeras atbalsta sistēma Latvijā. (2012). VIAA. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/files/news/727/guidance_system_lv.pdf
31. Karjeras atbalsta pasākumi riska grupu jauniešiem – caur mācīšanos uz darbu. (2010). VIAA. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/files/news/727/karjeras_atbalsta_pasakumi_2010.pdf
32. Karjeras attīstības atbalsts. Rokasgrāmata politikas veidotājiem. (2007). Rīga: VIAA
33. Virtuālā karjeras konsultantu platforma. Jaunatnes karjeras servisa attīstības projekts. Pieejams: <http://www.careercenteronline.org/>
34. Metodiskie materiāli klašu audzinātājiem Rīga: PIAP aģentūra. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/euroguidance_sadala/klasu_audzinatajiem/

35. Karjeras izglītība profesionālās vidējās iestādēs. Darba burtnīca. (2006). Rīga: PIAA.
Pieejams: http://viaa.gov.lv/files/news/722/prof_karjeras_izgl_burtniica.pdf
36. Karjeras izglītība profesionālās vidējās iestādēs. Skolotāja rokasgrāmata. (2006). Rīga: PIAA. Pieejams: http://viaa.gov.lv/files/news/722/karjeras_izgl_9_klasee_2006.pdf
37. Karjeras izglītība skolā. Pieredze 2009 (2010). Rīga: VIAA. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/files/news/727/karjeras_izgliitiiba_skolaa_2010.pdf
38. Karjeras izglītība 9. klasē. Metodiski ieteikumi. (2006). Rīga: PIAA. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/files/news/722/karjeras_izgl_9_klasee_2006.pdf
39. Karjeras konsultēšanas metodes. (2009). Rīga: VIAA. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/files/news/727/karjeras_kons_metodes.pdf
40. Karjeras plānotājs. Metodiski ieteikumi. (2007). Jelgava: PKIC.
41. Karjeras plānotājs pamatskolēnam. Mana profesija? Kāpēc gan ne? (2007). Jelgava: PKIC.
42. Karjeras plānotājs vidusskolēnam. Mana profesija? Kāpēc gan ne? (2007). Jelgava: PKIC.
43. Karjeras vadības prasmes mācību priekšmetu standartu saturā. (2016). VIAA.
Pieejams: http://viaa.gov.lv/library/files/original/38233_Karjeras_vadibas_buklets.pdf
44. Karjeras Ziņas. Rīga: VIAA Karjeras atbalsta departamenta ziņu izdevums. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/euroguidance_sadala/kad_zinu_izdevumi/
45. Ko darīt pēc 9. klases? (2003). Rīga: LR IZM.
46. Lapiņa, L., Rudiņa, V., (1997). Apgūsim demokrātiju. Skolotāja rokasgrāmata: interaktīvās mācīšanas metodes. Rīga: Zvaigzne ABC.
47. Liepiņa L., Atkārtošana. Grupu darbs latviešu valodas stundās 9.–12. klasei. (2007).
Lielvārde: Lielvārds.
48. Lemešonoka, I., (2017). Skolēna karjeras vadības prasmju veidošanās vispārīglītojošās skolas pedagoģiskajā procesā. Promocijas darbs. Rīga: Latvijas Universitāte.
49. Mans bērns izvēlas karjeru. (2010). VIAA. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/files/news/727/mans_berns_izvelas_karjeru_web.pdf
50. Mūža ilgumā pieejamu karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu uzlabošana. Improving lifelong guidance policies and systems. Neoficiāls Eiropas vienoto uzziņas materiālu tulkojums. (2006). Rīga: PIAA.
51. Nodarbinātība. (B.g.). Rīga: Invalīdu un viņu draugu apvienība „Apeirons”.
52. Nodarbinātības valsts aģentūras pētījumi. (2019). Pieejams:
<http://www.nva.gov.lv/index.php?cid=6&mid=95>

53. Nucho, A.O., Vidnere, M., (2002). Garīgās veselības veicināšana. Rīga: RaKa.
54. Par darba aizsardzības jautājumiem, uzsākot darba gaitas. (2011). Rīga: Rīgas Stradiņa universitātes Darba drošības un vides veselības institūts. Pieejams:
http://www.lm.gov.lv/upload/jauniesiem2/atg_uzsak_darb.pdf
55. Pīvijs, V., (2011). Sociodinamiskā konsultēšana. Praktiska pieeja nozīmes veidošanai. Pieejams: http://viaa.gov.lv/files/news/727/38262_viaa_pivijis_2012_f.pdf
56. Profesiju aprakstu katalogs. (2007). 1.sēj. Rīga: PKIVA. Pieejams:
http://www.nva.gov.lv/karjera/docs/profesiju_aprakstu_katalogs_A4.pdf
57. Profesiju definīciju katalogs. (2007). Rīga: PKIVA. Pieejams:
<http://jvmv.lv/f/uploads/profesiju-aprakstu-katalogs-A5.pdf>
58. Profesiju klasifikators. (2006). Rīga: Latvijas Vēstnesis. Pieejams:
http://www.lm.gov.lv/lv/index.php?option=com_content&view=article&id=80154
59. Profesionālās orientācijas pakalpojumu saņēmēju mērķa grupu vajadzību izpētes sistēmas izstrāde un realizācija. Pētījuma ziņojums. (2007). Rīga: PKIVA.
60. Rubana, I.M., Mācīties darot. 2.izd., (2004). Rīga: RaKa.
61. Saltana, R. Dž., (2011). Karjeras vadības prasmes – vērtēšana kā mācību procesa daļa.
62. Skutele, D., Akmeņkalna, I., (2007). Saskarsme. Mācību metodika. Rīga: SIA LUMA.
63. Stabiņš, J., Pupiņš, M., (2008). Ieteikumi karjeras veidošanai. / Mācību līdzeklis sociālajās zinātnēs. Rīga: RaKa.
64. Starptautiskā karjeras atbalsta metodikas rokasgrāmata darbam ar grupu. (2012). 2.izd., VIAA. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/files/news/727/viaa_naviguide_interactive.pdf
65. Templers, R., (2007). Veiksmīgas karjeras likumi. Rīga: Zvaigzne ABC.
66. Topošā darbinieka rokasgrāmata. (2011)., Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība. Pieejams:
http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/null/atbalsts_jaunajiem_uznemejiem.pdf
67. Veiksmes kods. Latviešu uzņēmēju veiksmes stāsti un atziņas. Rīga: LIAA, ZINIS. Pieejams: http://www.liaa.gov.lv/files/liaa/attachments/28_veiksmes_kods.pdf
68. Veiksmīgas karjeras anatomija. (2009). Rīga: Lietišķās informācijas dienests.
69. Žagare, T., Grūbe, G., (2002). Ceļvedis jauniešiem lielajā pasaulē. Rīga: Latvijas Cilvēktiesību un etnisko studiju centrs, SIA „Parks Reklāmai”.

Palīgmateriāli:

1. Atbalsta informācija jauniešiem - uzņēmējiem. Infografika. LM. Pieejams:
http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/null/atbalsts_jaunajiem_uznemejiem.pdf

2. Atver durvis mācībām, atpūtai un darbam Eiropas Savienībā. (2007). Rīga: VIAA.
3. Darbs mājās, - mājas Eiropā! Rīga: LM NVA.
4. Grāmatzīme – Braukt vai nebraukt?(2011).VIAA. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/files/news/732/gramatzim70x220_6.pdf
5. Iepazīsti savu profesiju! Lidmašīnas trafarets. VIAA. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/library/files/original/44368_VIAA_lidmasina_repro_labots_interne tam.pdf
6. Infografika – Izvēlies izglītību Latvijā! VIAA. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/library/files/original/73183_Izglitiba_LV_VIAA_infografika_v4_3 .pdf
7. Infografika - Jaunieša ceļvedis izglītībai un karjerai Eiropā. VIAA. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/library/files/original/ES_t_kli_infografika.png
8. Infografika – Kā plānot karjeru? (2014). VIAA. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/library/files/original/Izglitibas_celji_fdp.pdf
9. Infografika - Kā iepazīt profesijas? (2014). VIAA. Pieejams:
http://www.viaa.gov.lv/files/news/732/infografika01_ka_iepazit_profesiju_150x297 mm_screen.pdf
10. Infografika - Karjeras atbalsta sistēmas dalībnieki un to lomas. VIAA. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/library/files/original/Karjeras_atbasta_sistemas_dalibnieki_un_to_lo mas.pdf
11. Infografika - Kas Tev jāuzzina par sevi, lai veiksmīgi plānotu karjeru? (2014). VIAA. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/files/news/732/infografika04_kas_tev_jaauzina_150x297mm_scre en.pdf
12. Infografika - Kā izvēlēties piemērotāko izglītības iestādi? (2014). VIAA. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/files/news/732/infografika03_ka_izveleties_skolu_150x297mm_sc reen.pdf
13. Infografika - Ko es zinu par mobilitāti? VIAA. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/files/news/727/ko_es_zinu_par_mobilitati_final.pdf
14. Infografika - Latvijas izglītības sistēma. IZM. Pieejams:
<http://www.izm.gov.lv/images/infografikas/IZMIzglitibasSistemaSmall.jpg>
15. Infografika - Mākslas priekšmeti. VIAA. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/library/files/original/maksla_infogr.pdf
16. Infografika - Priekšmetu cikls “Cilvēks un sabiedrība”. VIAA. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/library/files/original/sabiedriba_infogr.pdf

17. Infografika - Tālākās izglītības ceļi pēc 9. klases un 12. klases. (2015). VIAA.
Pieejams: http://viaa.gov.lv/library/files/original/Izglitibas_celji_fdp.pdf
18. Infografika - Tavas attīstības iespējas skolas laikā. (2015). VIAA. Pieejams:
<http://viaa.gov.lv/library/files/original/Prasmes.pdf>
19. Infografika – Tehnoloģiju un zinātņu pamati. VIAA. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/library/files/original/eksaktie_prieksmeti_infogr.pdf
20. Infografika - Valoda. VIAA. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/library/files/original/valodas_infogr.pdf
21. Izglītības iespējas Eiropā. CD (2009). VIAA.
22. Jauniešu garantijas informācijas grafika. LM. Pieejams:
http://www.lm.gov.lv/upload/infografikas/jauniesu_garantija_a4_infografika_20012015.pdf
23. Jauniešu nodarbinātība. Pieejams:
http://www.lm.gov.lv/upload/infografikas/vizualis_jauniesu_garantija.png
24. Karjeras jomas. Rīga: PKIVA.
25. Karjeras nedēļa – ikgadēja tradīcija, kas turpinās pašvaldībās. VIAA. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/karjeras_nedela/par_karjeras_nedelu/
26. Kas jāzina par studiju programmu? Akreditācija. Licence. Rīga: AIKNC.
27. Kur meklēt informāciju un palīdzību profesijas un izglītības izvēles gaitā? Rīga: PKIVA.
28. Latvijas izglītības sistēma. Rīga: PIAA, POIC.
29. Mācību metodiskais līdzeklis "Karjeras kompass". VIAA. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/euroguidance_sadala/karjeras_specialistiem/
30. Motivācija, prasmes, modulārā apmācība – konkurētspējai. Rīga: LM NVA.
31. Nacionālā izglītības iespēju datu bāze. VIAA. Pieejams: <http://www.niid.lv/>
32. Profesiju pasaule. VIAA. Pieejams: <http://www.profesijupasaule.lv/>
33. Veidosavu karjeru pats! Origami kubs. VIAA. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/library/files/original/48455_VIAA_origami_labots_internetam.pdf

Audio un videomateriāli

1. Atrodi savu ceļu! Karjeras un izglītība iespējas būvniecības nozarē (2008). DVD: VIAA.
2. Atrodi savu ceļu! Karjeras un izglītība iespējas elektrotehnikas un elektronikas nozarē (2007).DVD: VIAA.

3. Atrodi savu ceļu! Karjeras un izglītība iespējas ķīmijas un farmācijas nozarē (2008). DVD: VIAA.
4. Atrodi savu ceļu! Karjeras un izglītība iespējas mašīnbūves un metālapstrādes nozarē (2008). DVD: VIAA.
5. Atrodi savu ceļu! Karjeras un izglītība iespējas meža nozarē (2007). DVD: VIAA.
6. Iepazīsti un izvēlies! Virtuālais ceļvedis: Daugavpils Universitāte, Latvijas Lauksaimniecības universitāte, Liepājas Pedagoģijas akadēmija, Rēzeknes Augstskola, Ventspils Augstskola, Vidzemes Augstskola. CD.
7. Kurp doties? Ķīmiķis. Farmaceits. Mikrobiologs. (TV raidījumi) Nākotnes aprēķins. (filma) (2006). DVD: biedrība „Jauniešu konsultācijas”.
8. Kurp doties? Farmaceits. Vides speciālists. Mārketinga speciālists. (2007) DVD: biedrība „Jauniešu konsultācijas”.
9. Mana karjera manās rokās. Autoceļu būvniecība. CD: SIA „AGD GRUPA”, IZM ISEC.
10. Mana karjeras – manās rokās(2008). Enerģētika. CD: SIA „AGD GRUPA”, IZM ISEC.
11. Napo – safety with a smile. Pieejams: <https://osha.europa.eu/en/tools-andpublications/napo-safety-smile>
12. Profesionālās darbības jomas Latvijā. DVD (1., 2.disks), VHS: PKIVA.
13. Progresīvās profesijas. CD: PKIVA, Labklājības ministrija, projekts „Profesiju segregācijas cēloņu mazināšana”.
14. Zaļais pipars. RTU Karjeras centrs. Pieejams: <http://karjera.rtu.lv/portfolioitem/izglitojosa-filma-zalais-pipars/>